

TARİH VE SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN ULUSLARARASI ETKİNLİKLERE KATILIMI: EUROCLIO ÖRNEĞİ*

*Semih AKTEKİN***

Son yıllarda Avrupa Konseyi ve başka uluslararası kuruluşlarca desteklenen ve Türk öğretmenlerin faydalanabileceği çok sayıda uluslar arası hizmet içi eğitim kursları düzenlenmektedir. Bu kurslar öğretmenlerin mesleki gelişimi için büyük imkanlar sunmaktadır. Bu makale Türkiye'deki Tarih ve Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uluslararası hizmet içi eğitim kurslarına ne ölçüde katıldıklarını tespit etmeyi ve öğretmenlerin bu kurslara nasıl katılabileceklerini açıklayıp katılımlarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada Avrupa Tarih Eğitmcileri Derneği'nin (EUROCLIO) yıllık konferans ve hizmet içi eğitim kursları örnek olarak incelenmiştir.

Avrupa çapında 46 ülkeden yaklaşık 60 Tarih Öğretmenleri Derneği'nin üye olduğu Avrupa Tarih Eğitmcileri Derneği EUROCLIO (European Association of History Educators) merkezi Hollanda'da bulunan bir Sivil Toplum Kuruluşu'dur. Avrupa Konseyi'nin teşvik ve desteğiyle kurulan EUROCLIO'nun kuruluşu 15 ulusal ve bölgesel tarih öğretmeni derneğinin 1992 yılı Kasım ayında Strasbourg'daki bir toplantısında kararlaştırılmıştır. İlk resmi toplantısını 1993 yılı Nisan ayında Hollanda'da Avrupa Konseyi ve Hollanda Eğitim Bakanlığı işbirliğiyle düzenlediği 'Değişen sınırlar ışığında 1815 yılından itibaren tarih öğretimi' başlıklı sempozyumda gerçekleştiren EuroClio kendisini herhangi bir siyasi, felsefi veya dini bağlantısı olmayan bağımsız bir kuruluş olarak tanımlamaktadır (Slater, 1995). EuroClio'nun kuruluş çalışmaları Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve demir perdenin yıkılması sonucu tarih ve tarih eğitimiyle ilgili Doğu ve Batı Avrupa'da oluşan yeni fikirlerin bir sonucu olarak görülebilir. Soğuk savaş sonrası dönemde Avrupa'da yeni ders kitapları yazılmış ve öğretmenler yeniden eğitilmişlerdir. Tarih eğitimi diğer derslere göre insanların komşu ülkelere ve insanlarına bakış açısını

* Kitabın bu bölümü, yazarın 18-20 Haziran 2007 tarihlerinde Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi'nde düzenlenen III. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi'ne sunduğu aynı başlıklı bildirisin yeniden yazılmış şeklidir.

** Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Tarih Eğitimi ABD, Trabzon

daha çok etkileyen bir alan olduğu için yeni dönemde tarih derslerinde çoklu bakış açısının gelişimi, karşılıklı anlayış ve uluslararası işbirliği gereksinimi artmıştır (Leeuw-Roord, 1998). Böyle bir uluslararası konjonktürde doğan EuroClio Avrupa çapında tarih derslerinin müfredattaki yerinin gelişmesine çalışmaktadır. Tarih eğitiminde yenilikleri teşvik etmekte ve tarih öğretmenlerinin entelektüel bağımsızlığına ve gelişimine katkıda bulunmayı hedeflemektedir. EuroClio Avrupa çapında tarih eğitiminin daha verimli ve karşılıklı dostluğa katkıda bulunacak şekilde yeni tekniklerin kullanılarak anlatılmasını ve bu alanda farklı ülkeler ve kurumlar arasında işbirliğini hedeflemektedir (Slater,1995). İngiliz tarih eğitimcisi Ruth Watts, Avrupa Konseyi'nin tarih alanında yaptığı çalışmalar içinde en dikkate değer olanın EUROCLIO'nun kuruluşunun olduğunu söylemektedir (Watts, 2000, 176).

EuroClio yukarıda sayılan amaçlarını gerçekleştirebilmek için her yıl Avrupa'nın değişik bir ülkesinde tarih eğitimiyle ilgili hizmet içi eğitim çalışmaları düzenlemektedir. EuroClio konferanslarının içeriği incelendiğinde Avrupa Vatandaşlığı, İnsan hakları, çok kültürlülük, milli tarih ve dünya tarihi arasında denge kurulması ve değer ve kavramlar öğretimi gibi konuların ve tarih eğitiminde teknoloji kullanımı, yerel tarihi kaynaklar ve müzelerin kullanımı gibi yöntemlerin öğretildiği görülmektedir. 2005 ve 2007 yıllarındaki konferansların tek Türk katılımcısı bendim. Bu konferanslara Türkiye'den katılım oranının düşük olduğunu gözlemledikten sonra bu makale için EuroClio ile irtibata geçerek 1993 yılından itibaren yapılan tüm eğitim çalışmalarının konuları ve katılımcı sayıları ile bu çalışmalara bugüne kadar kaç Türk öğretmenin devam ettiğini sordum. EuroClio tarafından gönderilen aşağıdaki tabloda başlangıcından bu güne kadar bu faaliyetlerden kaç ülkeden kaç katılımcının faydalandığı görülmektedir. Tablo 1 incelendiğinde bu çalışmalara yılda yaklaşık 35 değişik ülkeden yüzün üzerinde eğitimcinin katıldığı görülmektedir. Konferanslara ABD, Arnavutluk, Avustralya, Azerbaycan, Belarus, Belçika, Bosna, Bulgaristan, Fransa, Hırvatistan, Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Finlandiya, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İzlanda, İrlanda, İtalya, Letonya, Litvanya, Luxemburg, Makedonya, Malta, Moldova, Hollanda, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya, Sırbistan, Slovenya, Güney Afrika, İspanya, İsveç, Tataristan, Türkiye, İngiltere, Ukrayna olmak üzere her yıl değişik ülkelere katılım olmaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu ilköğretim ve ortaokullarda görev yapan tarih ve sosyal bilgiler öğretmenlerinden oluşmaktadır. Bunun dışında tarih ders kitabı yazarları ve eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim üyeleri ile ülkelerin Eğitim Bakanlığı bürokratları da toplantılara katılmaktadır.

Euroclio'nun beş gün olarak planlanan hizmet içi eğitim kurslarının ilk günü genellikle ev sahibi ülkenin devlet başkanı, eğitim bakanı gibi yetkilileri

ve üniversitelerden öğretim üyeleri o ülkenin tarihi ve eğitim sistemiyle ilgili bilgiler vermektedirler. Haftanın geri kalan günlerinden birinde o ülkenin eğitim sistemini ve tarih derslerinin işleyişini katılımcılara tanıtmak için okul ziyaretleri düzenlenmektedir. Katılımcılar farklı gruplar halinde daha önceden tespit edilmiş ilk ve orta öğretim kurumlarına götürülmektedirler. Bu okullarda okul yetkilileri okulları ve ülkelerindeki eğitim sistemi hakkında bilgi verdikten sonra katılımcılar farklı sınıflarda dersleri izleyip öğretmen ve öğrencilere soru sorma fırsatı buluyorlar. Ziyaret esnasında öncelikle tarih veya sosyal bilgiler derslerinin izlenmesine çalışılıyor ancak ziyaret edilen gün ve saatte bu dersler yoksa başka dersler de izlenebiliyor. Okul ziyareti boyunca okulun kaynak ve imkanları tanıtılıyor ayrıca öğretmenler odasında diğer öğretmenlerle sohbet imkanı da bulunuyor. Hafta boyunca bir gün de ilgili ülkenin tarihi mekan ve müzelerinin ziyaretine ayrılıyor. Organizatörlerin tespit ettiği müzeler ve tarihi mekanlar ziyaret edilirken hem ülkenin tarihiyle ilgili değişik bilgiler elde ediliyor hem de bu mekanların tarih derslerinde nasıl kullanıldığıyla ilgili açıklamalar yapılıyor. Böylece tarihi mekan ve müzelerin tarih konularının anlatımında kullanımıyla ilgili somut örnekler gözlemek mümkün oluyor.

Tablo 1. EUROCLIO'NUN 1993-2010 yılları arasında yaptığı uluslararası toplantılar ve katılımcı sayısı

1993	Glasgow, İskoçya	<i>Tarihte Kavram ve Beceriler</i> , 4 ülkeden 62 katılımcı
1993	Leeuwarden, Hollanda	<i>Değişen sınırların ışığında 1815'ten itibaren tarih öğretimi</i> , 35 ülkeden 150 katılımcı
1994	Glasgow, İskoçya	<i>Tarihte kavramlar ve beceriler</i> , 8 ülkeden 40 katılımcı
1994	Bruges, Belçika	<i>Tarih öğretimi ve öğreniminde sorunlar</i> , 25 ülkeden 40 katılımcı
1995	Berlin, Almanya	<i>Potsdam Konferansı ve Sonuçlarının öğretimi</i> , 30 ülkeden 70 katılımcı
1995	Toledo, İspanya	<i>II. Philip ve Zamani</i> , 6 ülkeden 100 katılımcı
1996	Neuchâtel, İsviçre	<i>Tarih öğretimi: Demokrasinin Anahtarı mı?</i> 30 ülkeden 65 katılımcı
1996	Jurmala, Letonya	<i>Bilinmeyen Avrupa'nın keşfi: Baltık ülkelerinde tarih ve tarih öğretimi</i> , 15 ülkeden 50 katılımcı
1997	Budapeşte, Macaristan	<i>21. Yüzyıla hazırlanmak: Tarih müfredatı oluşturmak için ilkeler</i> , 31 ülkeden 102 katılımcı
1997	Pècs, Macaristan	<i>Gençlik ve tarih projesi. Tarih öğretim ve öğreniminde sorunlar ve sonuçlar</i> , 37 ülkeden 70 katılımcı

1998	Helsinki, Finlandiya	<i>Tarih öğretimi ve Bilgi iletişim Teknolojileri – BİT Tarih Öğretimini Kolaylaştırır mı?</i> 39 ülkeden 105 katılımcı
1998	Coleraine, Kuzey İrlanda	<i>Gelecekteki Geçmiş, Tarih eğitiminde bilgi teknolojileri ve karşılıklı anlayış için eğitim</i> , 5 ülkeden 25 katılımcı
1999	Edinburgh, İskoçya	<i>Tarihsel Miras ve Milli Kimlik –Tarih Eğitiminde Temel kavramlar</i> , 37 ülkeden 108 katılımcı
2000	Lizbon, Portekiz	<i>Tarihi hatırlama ve Kutlamalar</i> , 35 ülkeden 112 katılımcı
2001	Tallinn, Estonya	<i>Değişen Dünya, Tarih öğretiminde 20.yüzyıldaki günlük hayatın yeri ve önemi</i> , 35 ülkeden 140 katılımcı
2002	Prag, Çek Cumhuriyeti	<i>Zengin ve Çeşitli Farklılıklar. Avrupa'daki etnik ve dini azınlıkların Tarihini öğretme ve öğrenme</i> , 39 ülkeden 140 katılımcı. Türkiye'den 1 katılımcı.
2003	Bolonya, İtalya	<i>Eğitim Reformu Çağında Tarih eğitim ve öğretiminde Değişiklikler</i> , 38 ülkeden 195 katılımcı
2004	Cardiff, Galler/ İngiltere	<i>Avrupa'ya aidiyet –Küçük Uluslar, Büyük Sorunlar</i> , 32 ülkeden 118 katılımcı. Türkiye'den 1 katılımcı.
2005	Riga, Letonya	<i>Yerel, Milli, Bölgesel Tarih ile Avrupa ve Dünya tarihi arasında nasıl denge sağlamalı</i> , 43 ülkeden 160 katılımcı. Türkiye'den 1 katılımcı.
2006	Valetta, Malta	<i>Tarihsel beceri ve kavramların Avrupa vatandaşlığı bilincini teşvik için kullanımı</i> , 36 ülkeden 140 katılımcı. Türkiye'den 3 katılımcı.
2007	Bled, Slovenya	<i>İnsan hakları eğitimi: tarihten dersler</i> , 37 ülkeden 125 katılımcı. Türkiye'den 1 katılımcı.
2008	Bristol, İngiltere	<i>Kimlik, farklılık ve değerlerin tarih öğretimi yoluyla keşfi</i> , 31 Mart–5 Nisan 2008 Tarihlerinde gerçekleşti. 38 ülkeden 123 katılımcı. Türkiye'den 1 katılımcı.
2009	Lefkoşa, Kıbrıs	<i>Ötekilerin bakış açısından bakmak: Kültürlerarası diyalog ve Tarih eğitim ve öğretimi</i> , 35 ülkeden 120 katılımcı. Türkiye'den 2 katılımcı.
2010	Nijmegen, Hollanda	<i>Ortak Avrupa Tarihi Öğretimi, Temalar, perspektifler ve düzeyler</i> , 22-28 Mart 2010'da Hollanda'da gerçekleşecek

Haftanın diğer günlerinde sabah kahvaltısından sonra başlayıp akşam yemeğine kadar devam eden program süresince gün boyu değişik konferans ve atölye çalışmaları düzenlenmektedir. O yılın gündemiyle ilgili değişik ülkelerden uzman isimler konularıyla ilgili konuşmalar yaparken, atölye çalışmalarında da farklı ülkelerden konuşmacılar tarih eğitiminin değişik bir boyutuyla ilgili sunum yaptıktan sonra katılımcılar kendi ülkelerinden

hareketle konuyla ilgili daha çok uygulamaya yönelik tartışmalar yapıyor. Ayrıca farklı ülkelerden katılımcılardan oluşmasına dikkat edilen tartışma grupları oluşturuluyor ve katılımcılar tarih eğitiminin değişik boyutlarını karşılıklı tartışma imkanı bulmaktadırlar. Kurs başlamadan önce katılımcılara kendi ülkelerindeki tarih eğitimiyle ilgili örnek materyaller, ders kitapları, ölçme değerlendirme etkinlikleri vb. getirmeleri istenmektedir. Bu materyaller hafta boyunca sergileniyor ve tartışmalar süresince paylaşıp karşılaştırılıyor. Programın son akşamı ise o ülkenin kültürünü yansıtan folklor ve müzik gösterisi yapılıyor. Bu son akşamda katılımcılar hem haftanın yorgunluğunu atmış hem de o ülkenin müzik ve folkloru hakkında fikir sahibi olmuş oluyorlar. Bu anlattığım etkinlikler programın resmi kısmında olanlar. Hiç kuşkusuz yemek ve çay aralarında ve akşam yemeğinden sonraki boş saatlerde çok daha farklı ve çeşitli tartışmalar yapmak da mümkün oluyor. İlgili ülkenin Eğitim Bakanlığı ve üniversite yetkililerinin verdiği resepsiyonlarda o ülkenin yetkili kişileriyle tanışıp konuşma şansı elde etmek de mümkün.

Bu tür hizmet içi eğitim kurslarını takip etmenin eğitimcilere mesleki ve kişisel gelişim açısından aşağıdaki faydaları sağlayacağı söylenebilir:

- 1- Eğitim ve öğretim alanında dünyanın diğer ülkelerinde neler olduğunu öğrenmek.
- 2- Eğitimdeki güncel sorunlarla ilgili uluslararası uzmanların bilgilerinden faydalanmak.
- 3- Farklı ülkelerin okullarındaki eğitim sistemlerini görerek kendi uygulamalarını karşılaştırmak.
- 4- Farklı ülkelerden kişisel dostlar edinerek başka kültürleri tanımak.
- 5- Başka Avrupa Birliği projeleri için muhtemel ortaklar bulmak.
- 6- Ziyaret edilen ülkenin tarihi ve kültürü hakkında bilgi sahibi olmak.
- 7- Ziyaret edilen ülkedeki güncel ve siyasi gündem konusunda bilgi ve fikir sahibi olmak.
- 8- Yabancı dil öğrenme veya bildiği yabancı dili geliştirmek için motive olmak.
- 9- Uluslararası bir ortamda başka ülkelerden katılımcılarla önyargıların giderilmesine ve karşılıklı anlayışın sağlanmasına katkıda bulunmak.

EuroClio'nun yıllık mesleki gelişim kursları Avrupa Birliği'nin Comenius Programları kapsamında desteklenmektedir. Comenius programının temel amacı, "Okul Eğitimi" alanında Avrupa ülkeleriyle işbirliği yaparak eğitimde kaliteyi artırmak ve kültürel diyalogu sağlayarak dil öğrenimini teşvik etmektir. Bu program, Okul Öncesi Eğitim, İlköğretim ve Ortaöğretim alanlarını kapsamaktadır. Avrupa ülkelerinden katılımcıların çoğu bu tür toplantılara bu burs imkanlarından yararlanarak katılıyor. Avrupa Birliğinin

Türkiye'deki eğitim faaliyetlerini Devlet Planlama Teşkilatı'na bağlı kısa adı Ulusal Ajans olan Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı yürütmektedir. Ulusal Ajans'ın resmi internet sitesindeki bilgilere göre Türkiye, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarına "tam üye" olarak 1 Nisan 2004 tarihinden itibaren katılmıştır. 31 Aralık 2006'da sona eren bu ilk dönemde, Socrates (Genel Eğitim), Leonardo da Vinci (Mesleki Eğitim) ve Gençlik programları çerçevesinde toplam 67 milyon Avro'luk bir bütçe oluşturulmuş ve eğitim ve gençlik sektörüne karşılıksız hibe olarak kullanılmıştır. Programların uygulandığı bu ilk üç yılda toplam 3.035 proje desteklenmeye değer bulunmuş ve yaklaşık 40.000 Türk vatandaşı bu programlar kapsamındaki faaliyetlerden yararlanmıştır. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları, 1 Ocak 2007 tarihi itibarıyla yeni bir döneme girmiş bulunmaktadır. Türkiye 1 Ocak 2007'de başlayan Hayatboyu Öğrenme Programı'na yine "tam üye" olarak katılmıştır. Yeni dönemde 2007-2013 bütçe döneminde programların bütçesinin yaklaşık % 70 oranında artırılması planlanmaktadır. 2013 yılı sonuna kadar sürecek yedi yıllık bir dönemi kapsayan Hayatboyu Öğrenme ve Gençlik Programları yılda 5 kez başvuruları kabul edecek. Hayatboyu Öğrenme Programı, ilk ve orta öğrenimdeki öğrencilerden yetişkinlere, mesleki eğitim stajyerlerinden üniversite öğrencilerine, temel beceri ihtiyacı duyan insanlardan eğitim profesyonellerine kadar herkes için eğitim ve öğretimde gelişme imkanları ve karşılıksız mali katkı sağlamaktadır.

Ulusal Ajansın yaptığı yardımlar etkinliğe göre değişmekle birlikte bireysel hizmet içi eğitim faaliyetleri için kurs katılım ücreti, yol ücreti ve konaklama ücretlerinin tümü karşılanmaktadır. Örneğin yukarıda bahsedilen hizmet içi eğitim toplantılarına katılım ücreti otel dahil 1000 Avro'dur. Ayrıca toplantının yapıldığı ülkeye gidiş dönüş uçak bileti ve diğer masraflar da düşünüldüğünde yaklaşık 1500 Avro civarında bir masraf gerekiyor. Türkiye'deki öğretmen maaşları düşünüldüğünde bu miktarın hiç de azımsanmayacak bir miktar olduğu görülür. Avrupa Birliği'nin sağladığı bu burslarda yurtdışı ve yabancı dil tecrübesi olmayanlar ile dezavantajlı sosyo ekonomik kurum ve bölgelerde görev yapan öğretmenlere öncelik verilmektedir. Comenius kapsamında burs alan bir katılımcı üç yıl geçmeden aynı burslardan faydalanamamaktadır. Bütçe imkanları sınırlı olduğu için şu anda her hizmet içi eğitim kursu için başvuranlar içinde en yüksek puan alan iki kişi yararlanabiliyor.

EuroClio'nun verdiği bilgilere göre bugüne kadar 2002 Prag, 2004 Cardiff, 2005 Letonya, 2007 Slovenya ve 2008 İngiltere EuroClio yıllık toplantılarına Türkiye'den birer katılım olmuş. 2006 Malta toplantısına ise Türkiye'den hepsi özel okullarda çalışan ve iki tanesi Comenius burslarından faydalanarak gelmiş 3 Tarih öğretmeni katılmış. 2009 yılında Kıbrıs'ta yapılan

konferansa ise EuroClio'nun Türkiye'de yürüttüğü Matra projesi 'A Key to Europe' projesi kapsamında 2 Türk öğretim üyesi katıldı. Eldeki veriler bu etkinliklere Türk öğretmen katılımının diğer ülkelerle karşılaştırıldığında çok düşük olduğunu göstermektedir. Bu düşüklüğün sebebi olarak yabancı dil bilen öğretmen azlığı ve uluslararası burs imkanlarından haberdar olmama gösterilebilir. Comenius kapsamındaki diğer etkinlikler için farklı şartlar gerekse bile bireysel hizmet içi eğitim kurslarından yararlanmak için yabancı dil bilgisi şart. Zaten düzenlenen kurslara bazı ülkelere 10'un üzerinde katılımcı varken Türkiye'den çok az katılım olmasının en büyük sebebi de yabancı dil bilen öğretmen sayısındaki düşüklüktür. Bireysel hizmet içi eğitim faaliyetleri için KPDS'den (Kamu Personeli Dil Sınavı) en az 70 puan almış olmak veya yabancı dilde eğitim veren bir üniversiteden mezun olmak gerekiyor. Bazı öğretmenler için bu puan yüksek gözükebilir ancak günümüz şartlarında bu kadar bir dil bilgisi de uluslararası gelişmeleri takip edebilenin asgari şartlarından biri haline gelmiş bulunuyor. Öğretmen aday öğrenciler daha lisans düzeyinde bu tür uluslararası fırsatlardan haberdar edilirse dil öğrenmeye de motive edilmiş olurlar. Bu tür etkinliklere katılan öğretim üyelerinin dönüşte öğrencilerine uluslararası etkinliklere katılımın faydaları ve bu etkinliklere nasıl katılabileceği konusunda sunumlar yapmaları öğrencileri dil öğrenme ve uluslararası gelişmeleri takip etmeye teşvik edecektir.

Uluslararası etkinliklere katılım eksikliğindeki bir diğer faktörün öz güven eksikliği olduğu söylenebilir. Türkiye'de bazı eğitimcilerin yabancı bir dil bilseler bile bu konuda çok mütevazı veya çekingen davrandıklarını gözlemlemek mümkün. KPDS'den yeterli puanı almış olsa bile pratik eksikliği olduğu bahanesiyle uluslararası faaliyetlere başvuruda çekingen davranan eğitimcilerle karşılaşılabilir. Oysaki bu tür uluslararası toplantılarda dil seviyesi çok değişik düzeyde olan katılımcılara rastlamak mümkün. Çok iyi düzeyde İngilizce konuşanlar yanında söylenenleri ancak takip edebilen katılımcılara da rastlanıyor. Dolayısıyla Türkiye'deki öğretmenlerin de bu tür toplantı ve burslara yabancı dil pratikleri çok iyi olmasa bile başvurup katılmalarında fayda var. Zaten yabancı dil pratiği de bu tür toplantılara katılmadan gelişemez.

Bu tür toplantılara katılım azlığının bir diğer sebebi ise öğretmenlerin bu imkanların varlığından haberdar olmaması olarak görülebilir. Nitekim katıldığım kurslardan sonra çevremdeki Tarih ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerine bu imkanlardan bahsettiğimde birçoğunun bu imkanların varlığından ya haberdar olmadıklarını ya da nasıl başvurup yararlanacaklarını bilmediklerini gözlemledim. Ulusal Ajans'ın ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu tür faaliyetleri duyurma noktasında daha yoğun çaba göstermesi Türk eğitimcilerinin uluslararası etkinliklerden faydalanma oranını artıracaktır.

Comenius kapsamındaki farklı hizmet içi eğitim kurslarından ve EuroClio'nun bir dahaki kursundan faydalanmak isteyenler için makalenin bu bölümünde bazı pratik bilgiler verilecektir. Hem EuroClio faaliyetleri hem de gelecek yıllardaki toplantı ve katılım için www.euroclio.eu adresinde ayrıntılı bilgi bulmak mümkün. Avrupa Konseyi'nin eğitimcilere yönelik faaliyetleri, başvuru koşulları ve tarihleri, proje değerlendirme kriterleri ve hibe miktarları konusunda en güncel bilgiler için ise Ulusal Ajans'ın web sitesini www.ua.gov.tr sık sık takip etmekte fayda var. Ulusal Ajans başvurularla ilgili tarihlerde çok hassas olduğundan bu faaliyetlere katılmayı düşünenlerin bu konuda dikkatli olması gerekiyor. www.ua.gov.tr adresinde Haberler başlıklı bölümde Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP) 2007 Başvuru Kılavuzu ve Ekleri linkine tıklayınca Comenius programı kapsamındaki kurslara nasıl başvurulabileceği konusunda ayrıntılı bilgiler bulunabilir.

Sadece Tarih ve Sosyal Bilgiler öğretmenleri değil tüm branş öğretmenleri kendi alanlarıyla ilgili farklı ülkelerde İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinde düzenlenmiş çok çeşitli hizmet içi eğitim etkinliklerinden faydalanabilirler. Öğretmen ve eğitimcilerin Hayatboyu öğrenme programı kapsamında başvurabileceği tüm hizmet içi eğitim kurslarının listeleri ve içeriklerine ise <http://ec.europa.eu/education/trainingdatabase> adresinden ulaşmak mümkün. Ayrıca bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı Dış ilişkiler Genel Müdürlüğü'nün <http://digm.meb.gov.tr/> sayfasından Hizmetiçi Eğitim linkine bağlandığında da değişik Avrupa ülkelerinde farklı alanlardan öğretmenler için düzenlenmiş hizmet içi eğitim kursları listesine ve başvuru tarihlerine ulaşmak mümkündür.

KAYNAKÇA

- Leeuw-Roord, J.van der.(ed.) 1998. *The State of History Education in Europe*. Hamburg:Korber-Stiftung.
- Slater, J. 1995. *Teaching History in the New Europe*. London: Cassell.
- Watts, R. 2000. History in Europe. İçinde: Arthur J. ve Philips R (ed.) *Issues in History Teaching*. ss.175-188.

İnternet kaynakları:

http://ec.europa.eu/education/llp/doc/call10/part1_en.pdf

<http://www.euroclio.eu>

<http://www.lifelonglearningprogramme.org.uk>

<http://www.ua.gov.tr/>